

Банкноти міста Малина

■ Василь Кухаренко (Київ)

В 1917–1920 роках Україна була ареною тяжкої кровопролитної братовбивчої війни. Не обминула цієї важкої долі і земля Малищини. Невеличке на той час містечко опинилося в центрі бурхливих подій. Влада в місті кілька разів на рік (особливо це стосувалося 1918–1919 рр.) переходила із рук в руки. Армія УНР, білогвардійці, Антанта, німці, більшовики, поляки, анархісти. Нелегкі випробування лягли на плечі малинчан. Різко зменшилася чисельність жителів (до 3000 чоловік). Люди розійшлися по найближчих селах у пошуках роботи, хліба.

І тим більший викликає подив існування у місті, хоча і невеличкою за чисельністю, але більш-менш дійової споживчо-кооперативної діяльності. Groшовий голод в ці роки на місцях призводив до появи різноманітних місцевих, приватних грошових емісій. У випадку міста Малина цьому сприяло ще й існування в ньому власної паперової фабрики, котра була заснована ще в 1871 р. Згідно каталогу "Бон необязательного обращения (частных), выпущенных на территории СССР в 1914–25 гг.)", який склали і видали в 1927 р. в Ростові-на-Дону, члени Всесоюзного товариства колекціонерів (ВТК) В. М. Соколов та М. Л. Иванов кількість грошових емісій у Малині налічувала сім випусків. Це насамперед:

1. Випуск "Т-во Малинской писчебумажной фабрики", що складається з п'яти номіналів в 1, 3, 5, 10, 25 рублів (рис. 1).

Випуск має різновиди по підписах: 10 руб - по кольорах, по шрифтах.

2. Випуск "Народный банк. Ссудо-сберегательное т-во. Банкнот на 1, 3, 5, 10 рублей". Різновиди в написах на печатках, в підписах, в оформленні рамок лицьової сторони.

На зворотній стороні банкноти має місце помилка в словах "Текущие счета" надруковано "твкущие" (рис. 2). Зліва внизу дата випуску має два різновиди: Дата подана в двох варіантах за римською та арабською нумерацією "Вып. 1-1918 г." і "Вып. 1-1918 г" з крапкою та без після літери "г".

3. "Малинское Первое Кооперативное общество потребителей. Бон на 1, 3, 5, 10 рублей". Різновиди цього випуску та оформлення рамок лицьової сторони, підписи на печатках. Кольори підписів посадових осіб (рис. 3).

4. "Малинское Общество Потребителей. "Союз Ремесленников". Банкнот на 1, 3, 5, 10 рублей" (рис. 4). Рік випуску не зазначено. Різновиди: Написи на печатках. Оформлення рамок лицьової сторони. Підписи посадових осіб.

5. "Малинській Районный Союз Кооперативовъ (район Союза-Радомысльській і Овручск. уязды)–(рис. 5). Вкладной билет на 1, 3, 5, 10, 20, 25 рублей" Різновиди: Оформлення рамок лицьової сторони, написи на печатках. Різні підписи посадових осіб. Різні дати на зворотній стороні вкладних білетів.

Особливо слід відзначити випуски банкнот:

6. "І Малинское Сельское Кооператив. О-во П-лей. "Крестьянинъ" Бонъ на 1, 3, 5, 10 рублей" (рис. 6).

Рік випуску не зазначено. Найвірогідніше - 1920 р. Всі бони виконані в двох кольорах. Рожевий та світло-брунатний. На всіх бонах лицьові сторони подані в різних п'яти рамках.

7. "Малинское Общество Взаимного Кредита. Банкнот на 1, 3, 5, 10 рублей" (рис. 7). Рік випуску не зазначено, але знову ж таки найвірогідніше - 1920 р.

Чому? Для автора залишається й досі загадкою – чому рамки на банкнотах м. Малина зустрічаються на російських приватних бонах "Кулотинского Кооператива при Кулотинской фабрике ст. Окуловка, Ник. жел. дор. Ордер на 3, 10 рублей"; на "Долговом обязательстве Вельского Союза Кооперативов на одну тысячу рублей" (рис. 8).

Дата випуску 1920 р. Строк дії "Обязательств" до 1930 р.

Можна погодитися з існуванням схожих (до малих деталей) рамок на російських бонах – раптом існувала домовленість про друк бон Малинською паперовою фабрикою. Але чому подібні

рамки зустрічаються на австрійських та німецьких нотгельдах випуску 1920 р.? Таємниця вкрита мороком!

Бони (нотгельди) Австрії в 20, 50 геллерів громади Округу Верхньої Австрії міста Аллерхейліген мають майже таку рамку лицьової сторони як і бони Малинського Товариства Взаємного кредиту вартістю в 10 крб (рис. 9). Правда на ст. Окуловка Миколаївської залізниці (пізніше Октябрьської ж. д.) існувала своя паперова фабрика. Тоді як бути з бонами Вельського Союзу Кооперативів і бонами (нотгельдами) Австрії? Неясно*.

І на закінчення.

У 1924 р. в Малині місцевим друком було видано тиражем в 4000 примірників лотерейні квитки вартістю в 25 та 50 копійок (рис. 10). Це були квитки "Малинского окружного отдела Общества авиации и воздухоплавания Украины и Крыма". Цікавими були виграші в цій лотереї. "осеннее пальто заграничного сукна, золотые часы, полное собрание сочинений В. И. Ленина, пара хромовых сапог, кож, портфель, 20 ф. сахара и множество других ценных вещей". Не обійшлося і без помилок "Крепче кропите? (крепите) воздушную снасть". Рамка на лицьовій стороні білетів схожа на рамки деяких місцевих бон.

* Якщо хтось із боністів має щодо цього інформацію, автор буде ширю вдячний за її надання.

Рис. 1. Залписки Товариства Малинської паперової фабрики на 10 (два види), 20 та 25 рублів.

Рис. 2. Банкноты Народного банку на 3 рубля (помилка на зворотній стороні: у слові "текущие" ("текущие)).

Рис. 3. Бони Малинского Першого Кооперативного Товариства Споживачів на 3 та 10 рублів.

Рис. 4. Банкнот Малинского Товариства Споживачів (5 рублів).

Рис. 5. Вкладний білет Малинского Районного Союзу кооператорів (3 рублі).

Рис. 6. Бон кооперативу "Крестьянин" (5 рублів).

Рис. 7. Банкноты Малинского Товариства Взаимного кредиту на 5 та 10 рублів (зовсім різні рамки лицьової сторони бони).

Рис. 8. Бона Вельского Союза Кооперативів (1000 рублів), Ордер Кулотинського кооперативу ст. Оку ловка (3 рублі) та банкнот Товариства Взаємного Кредиту (1 рубль) - схожі рамки на лицьовій стороні.

Рис. 9. Нотгельди общин австрійського міста Аллерхейліген (20 і 50 хеллерів) та магістрата міста Барут (5 пфеннігів) Німеччина (схожі фрагменти рамок).

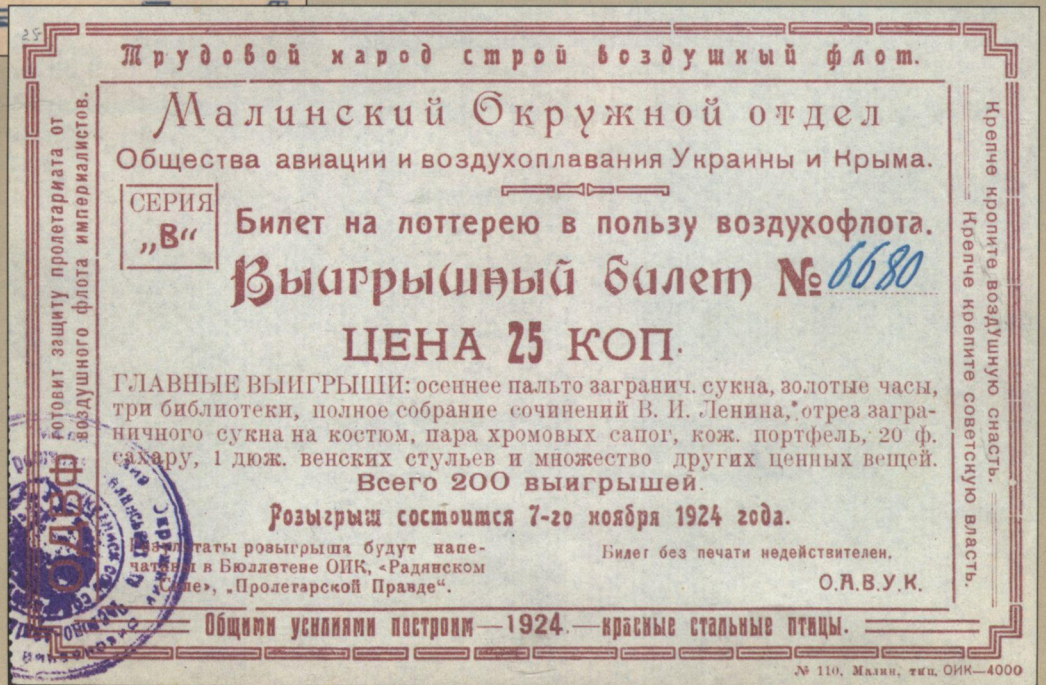

Рис. 10. Лотерейний білет в 25 копійок, м. Малин.

FREE
NOVA 3110